

kicsit leülni bent, szegény Thea néni is arról ábrándozott, tudod, nekünk nem lehetett gyerekünk, sügta, s titkon Dezső bácsi felé intett, jelezve, hogy talán ő a felelős, de te pont olyan vagy, amelyet elképzelttem. Majd felnősz, férjhez mégy, és hozod az unokákat... Sajnos nem így lett, Dezső bácsi még a következő télen meghalt, s vele meghalt Thea néni jókedvű nikotinos nevetése, aztán lassan olyan beteg lett, hogy nem tudta magát ellátni. A kórházból, ahol azt mondták, hogy le kell vágni mindkét lábát, már úgy jött haza, hogy csak néhány napig marad. Szereztem bérlőt a házba, mondta, csak annyit kell fizetnie, ami elég egy ágyra valamelyik otthonban. Amikor búcsúzott, nem hagyta, hogy sirjunk, minek az, mérgeződött, hisz minden csak átmenet, nem valóságos itt a földön. Ezt sem értettem, mint annyi más abból, amit mondott, csak évek múlva nyertek értelmet szavai. Amikor megírta, hogy amputálták a lábát, azt hittük, nem sokáig él, ám valamiért még hosszú ideig kellett szenvednie. Elsiratni most se tudtam, megkönnyebbülést éreztem inkább, hogy megszabadult végre szenvedéseitől.

Lassan mentem lefelé a sűrűsödő sötétben, a völgy már ugyanaz volt, mint régen, gyerekkorom védett bölcsője, amelyről azt hittem, hogy ennyi a világ, s nagyon elégedett voltam vele. Árulkodó lábnyomaimat ismét otthagytam egy ablak előtt, amelyen azonban már soha nem fogok benézni, s Thea néni is csupán lelkem ablakából szólíthat már. Ez maradt, a többit belepte a hó.

Mesterházi Mónika

HOL NEM VOLT

A ráérősen nyújtózó eget
aláducolta mostanra a felhők
koszos, alkalmi rétege. Török
a távolságban otthonos tekintet,
a rövidlátó viszonyok között
végességét tanulja. Eltűnődsz,
mi fér egy napba. Mint egy utazás
végén, ha mindent vissza kell pakolni
a bőröndbe (ha egyszer benne volt)
– csak ki ne nyíljon – erőszakosan
záródik ránk az este. Csak a vágy
álmodja át magát felhőn, fedélen,
s a Hattyú szárnyán dél felé feszül.

VADGESZTENYE

A zsebemben van egy vadgesztenye.
Szorongatom. Tanul szorongani.
Meg kell tanulnom, mennyit bír a kérge:
mindent nem rakhatok a gesztenyémre.

Witold Gombrowicz

LENGYELORSZÁGI EMLÉKEIM

Részletek

Pálfalvi Lajos fordítása

Az első világháború olthatatlan vágyakat keltett bennem Nyugat-Európa után. Azért beszélek erről, mert szerintem ez nagyon lengyel, és ma is éppolyan eleven, mint akkor... Édesanyám egyik jó barátnőjének férje Mikulowski-Pomorski professzor volt, aki a központi hatalmak híveként miniszteri posztot töltött be a Régens Tanács kormányában. Hatásukra anyám is mutatott bizonyos németbarát hajlandóságot, ez persze épp elég volt ahhoz, hogy mi meg – a bátyáim és én – a szövetségeseink lelkes hívei legyünk.

Feszült figyelemmel követtem a front mozgását, ceruzával jelöltem a térképen minden elfoglalt falut, valahol ott Reims vagy Amiens környékén. Ünnepléses pofát vágtam, mintha ezen múlték, ki nyeri meg a háborút. Számomra azon a fronton túl kezdődött Európa, az oroszok és a németek valami másodrangú, nevetséges, barbár lények voltak, ők választottak el attól a világtól – a civilizációtól. Tudtam, éreztem, hogy az az én világom, az a hazám, a végzetem. Amikor 1918-ban átszakadt a gát, és kezdett beszivárogni a Nyugat, eleinte még cseppenként, ez éppoly fontos volt nekem, mint az újra kivívott függetlenség. Ott voltam a Paderewskit üdvözlő tömegben, „nyugati” csokoládét ettem, Janek Baliński amerikai barátai hozták, Haller tábornok katonáinak egyenruháját nézegettem, láttam messziről a francia követség autóját...

Akkortájt beszélgettem erről a bátyámmal, lenn a faluban, Małoszycében:

– Jó lenne csinálni valami járdát, hogy ne legyen nyakig sáros az ember, ha kimegy a pajtába vagy az istállóba.

– Ne szédíts!

– Miért?

– Mert a sár az sár! Ha csinálók járdát, három nap alatt szétmegy. A sár ellen nincs mit tenni. A sár az sár!

– A sár csak nálunk sár! Máshol nem az! Ott bírnak vele. A sár csak nálunk olyan sár, hogy ebből a sárból már...